

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

з Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Входить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5½ год. пополудні.

Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Оссольських ч. II. (партер)
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовского в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
напередне застережене.

Рекламації неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісламі» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні доносеня по 30 сот.
від стрічки.

Політика укр.-руського парла- ментарного клубу.

(Дальше).

З виборів в 1907 р. вийшло найчи-
сленнішим християнсько-суспіль-
не стороництво (з котрим злучи-
ли ся давні католицькі людовці), бо здобуло
97 мандатів. Не було ніякого сумніву, що
христ. суспільники під проводом
такого визначного провідника як др. Лю-
гер відиграють в новій держ. раді перво-
рядну роль тим більше, що в дійсности
можна сказати: in diesem Lager ist Öster-
reich! Німецький народний со-
юз (87 послів) в котрім зєднали ся не-
добитки німецьких поступовців, людовців,
і всенімецьких радикалів, представляв таку
ріжнородність, що лише програма збереже-
ня національного стану посідання, скріплена
національного німецького живла в Австрії
і німецької свідомости національної дала
спроможу удержати в цілости сей союз. Ви-
сунене отже на перше місце німецької
ціли і оборони німецьких інте-
ресів ставило сей союз на становище
супротивне ненімецьким стороництвам пар-
ламентарним.

Тимто зовсім природно, що кристалі-
заційним осередком для робочої більшо-
сти парламентарної, до котрої могли би
також пристати в більшости своїй ненімець-
кі стороництва, могли бути лише христ.
суспільники. До тої парлам. більшости при-
став Чеський народний Союз (що

зєднани в собі всі чеські стороництва, крім
чеських соціалістів), Слав. Союз (південних
Славян) і польске Коло.

Сама про себе насувала ся гадка, що
руський клуб повинен бує також. пристати
до сеї парлам. більшости, бажаючи осягну-
ти які небудь реальні придбання для руско-
го народу. Вже в 90-их роках минушого
століття христ. суспільники або т. зв. анти-
семіти мали велику популярність в руских
опозиційних кругах а особливо їх прові-
дник др. Люгер. В 1897 р. устроїли опо-
зиційні Русини віче в Hotel Union у Відні,
на котрім др. Андроник Могильницький, со-
ціал-демократ др. Ярославич (пізнійший
посол держ. ради) і ин. виголошували го-
рлячі промови в честь д-ра Люгера і єго
стороництва. Здавало ся отже, що зовсім
природно було рускому клубови зійти в
союз з христ. суспільниками тим більше,
що половина христ. сусп. союзу еклдала
ся з послів з сільських округів, хлібороб-
ників, котрі встоювали за справами хлібороб-
ского населеня.

Значна частина чеського народного со-
юза, котрий входив до парлам. більшости,
склалася також з чеських хліборобників,
а Славянський Союз заступав також пере-
важно хліборобске населеня. До тогож че-
ський народ і Слав. Союз занимали
опозиційне супроти правительства станови-
ще (хоч в загальні в починах нової ради опо-
зиція проявляла ся вельми слабо — навіть
з боку соціал-демократів) і тим відповіда-
ли доволі настроєви руского клубу, котрий
постановив вести опозиційну політику.

На сей зовсім природний союз руского
клубу з парламентарною більшістю під

проводом христ. суспільників вказували ми
з почином нової сесії в 1907 році і за-
значували при тім, що руский клуб, не
зрікаючи ся свого опозиційного становища,
міг би приднати собі піддержку для своїх
домагань з боку впливового стороництва
христ. суспільного а крім того і чеського
та полуднево-славянського союзу і нема
сумніву, що ті стороництва були би напи-
рали і на правительство і на польске коло,
щоби вдоволено оправданим домаганям рус-
кого клубу. Мали ми на се вже нехитні
докази з сесії 1897—1900, коли значно
менше, бо лише 7 руских послів входило
до парлам. більшости і тоді правительство
і польске коло були приневолені робити у-
ступки тій горстці руских послів, за ко-
трими вступав ся Слав. Союз.

Приналежність до сеї парлам. більшо-
сти, в котрій перебували христ. суспільники,
була би і з того становища оправдана, бо
ся більшість стояла на становищі християн-
ського світогляду, за котрим повинна би
бодай значна більшість руского клубу
вступити ся. Одначе всіх тих обставин не
хотів зрозуміти руский клуб, а «Діло» під-
няло на глум наші замітки, котрі не мали
іншої ціли, як уможливити клубови реаль-
ні придбання для руского народу і осягнене
конкретних успіхів, на які руский нарід по
такій горячій виборчій боротьбі покладав
незвичайні надії. Орган Народного Коміте-
ту з глузванем накинув ся на наші заміт-
ки, бо рускому клубови нібито не лицю-
вало лучити ся з «клерикалами» та входи-
ти до тої більшости, до котрої належало
польске коло (не хотіло «Діло» розуміти
того, що як раз там можна було спиняти

О. Ник. Садовский.

Про значіне Папства в історії людства.

В 42. р. по Христі прийшов з далекого
Сходу до Риму убогий, струджений далекою до-
рогою, рибалка Петро... А прийшов він до сего
міста, не тому, щоби подивитись на єго велич-
та багатство, або щоби єго оглянути та по-
дивляти...

Ні! Він прийшов, щоби єго здобути...

Так! здобути!... Але як? Таж він не полко-
водець, не вєвода! У него ні війка, ні навіть
меча... Як і чим здобути єму се місто?

Чи може силою своєю? Алеж в Римі сила,
що весь світ побідила!... А Петро то никлий
старець.

Чи може наукою своєю? Алеж в Римі сла-
вні учені та філософи! А св. Петро се про-
стий рибалка... Чи може вимовою своєю?... А-
леж в Римі славні бесідники-оратори! А св.
Петро невчений чоловік. Чи може спритом сво-
ім, дипломатичкою? Алеж в Римі славні дипло-
мати-сенатори... А св. Петро се простодушний
чоловік...

Якжеж св. Петрови так немичному, невче-
ному рибалці, здобути так велику і могучу силу,
Рим? По людски думаючи, він не мав ні сили, ні
способу до того. Але за те у него була инша
сила, сила невидима, сила Божа т. є. віра в
Христа. В єго ушах безнастанно гомонілі слова
Христа Спасителя:

«Ты еси Петръ, и на семъ камени созиж-

ду церковь мою. И врата адова не одолѣ-
ють ей».

А в єго серцю горів огонь любви, яку він
заприсяг своєму Учителеви словами: «Господи!...
Ты знаєш, яко люблю Тя».

І та жива і кріпка віра в Христа і любов
до Христа були тими двома силами, якими
св. Петро здобув Рим...

Перенятий на скрізь вірою в Христа ходив
св. Петро по Римі, збирав коло себе всіх убо-
гих, голодних, невольників... научав їх про Хри-
ста Спасителя світа. Число віруючих росло з
дня на день, аж дійшла про се чутка до самого
царя Нерона...

Нерон розлютив ся... Св. Петра кинено в
тюрму, засуджено на кару смерти і розпято...

Здавалось, що діло розпочате св. Петром
упало і разом з ним лягло до гробу...

Однак не так сталося...

Наука, яку голосив св. Петро, не упала,
не загинула, бо дух єго лишив ся живий і знай-
шов ся єго наслідник, другий Петро, відтак тре-
тий Петро, четвертий... десятый, сотний а нині
в особі святийшого Отця Пія X. 263-тий Петро, що
з тим самим одушевленем голосить нині ціло-
му світові віру в Христа, з яким колись св.
Петро голосив в Римі...

І так бачимо, що св. Петро дійсно здобув Рим і «созда Церковь».

Мало! Наслідники св. Петра, Папи римські,
здобули не тільки Рим, але майже цілий світ,
бо нині вже нема народу, котрому не булаб ще
наука Христова голошена...

Так! Здобули світ; однак не для себе, не
для своєї слави, а для Христа.

Для Христа через ширене науки Єго здо-

були славу; для народів, котрі наvertsь,
обнову житя, спасене дочасне і вічне; а для се-
бе через цілий час свого вєтованя здобували
терпіня, переслідованя, муки а нераз і смерть...

А що ми недавно обходили 50-літній Юві-
лей святийшого Отця Пія X.,
тому щоби скріпити в серцях наших любов до
католицької Церкви і Єї Голови, святийшого
Отця, застановимось над значінем Папства в
історії людства; а пізнаємо, що значіне Пап-
ства є вельми велике: 1) задля заслуг, які Пап-
ство пекло для віри Христової, коли її роз-
ширювало;

2) задля благотворного впливу і спасенної діяльности Папів на долю розвою народів;

3) задля сили Божої, якою побідило і по-біджає всіх своїх ворогів...

I.

Папство здобуло для науки Христової біль-
ше, як одну третину всього людства цілого
світа. Кажу, «одну третину всього людства», бо
хоть католиків є тільки около 300 міліонів, то
число всіх Християн переходить число 500 мі-
ліонів а всі они завдяки Папству стали Хри-
стиянами, і в своїх початках майже всі призна-
вали найвисшу Голову Церкви, то є, всі були ка-
толиками.

Св. Петро в день зісланя св. Духа охре-
стив 3.000 людей а відтак 5.000. Охрестивши
першого поганина Корнилія удав ся він до Ри-
му. Там учив і звідси ходив в цілях апостоль-
ських в різні сторони світа.

Після єго смерти, в 67. р. св. Климентий і
прочі єго наслідники, в перших трох віках ши-
рили науку віри Христової в цілий тодішний

забаги польського кола і усувати ставлені ним перепони).

Вже в часі виборчого руху деякі посли (як Дністрянський, опісля і Романчук та Василько) зайняли перед виборцями, що руский клуб не може лучити ся з славянськими сторонництвами в держ. раді, лише з вольнодумними Німцями, а п. Будзиноский і др. Трильовский вважали найприроднішими союзниками руского клубу соціял-демократів, бо як они запевняли, „наша програма а програма соціял-демократів є одна“. На т. зв. поступових чи там вольнодумних Німців, між котрими головною роллю грали жидівско-німецькі вольнодумці Офнер, Гок і Куранда, на соціял-демократів і інші крайні групи покладав руский клуб свої надії, сподівався з їх підмогою досягнути здійсненя своїх домагань, між котрими на перше місце висунуено потребу заснованя окремого укр.-руского університету у Львові.

Небавом однак показало ся, що ті обчисленя руского клубу були зовсім хибні і безосновні, що надії, покладані на поміч німецьких поступовців і вольнодумців та соціял-демократів зовсім завели. Німецькі вольнодумці і поступовці, котрі мали свого Прадого, Дершатту і Мархета в кабінеті, зовсім не думали робити опозиції проти сего правительства, щоби Русинам допомогти до досягненя укр.-руск. університету, бо Німці є противниками засадничими всякого ненімецького університету і задля того не хотять допустити до заснованя чеського університету на Моравії або італійского. Але й соціялісти не хотіли робити бучі в парламенті, до якої так перля всякі Старухи, Петрицькі, Бачинські, Трильовські ітп., бо соціял-демократи хотіли показати ся льояльними супроти правительства за досягненя такого азначного числа мандатів, та хотіли єствованя держ. ради, щоби йшли двісті, з котрих они жили. Піддержка руского клубу сими вбито опозиційними сторонництвами була лише хвилева і до певної міри, а відтак і сї сторонництва відсунули ся від руского клубу.

(Конець буде).

римській державі, аж праця їх увінчалась успіхом в р. 313., коли цїсар Константин видав едикт, яким дозволено було віру Христову ісповідувати прилюдно.

Тим однак не вдоволялись Папи римські; они тепер звернули увагу на західні краї Європи, щоби і там в найдальші закутини світло науки Христової понести.

Папа Келестин I. († 432) вислав св. Патрика на острови британські до Шкоції і Ірландії.

Заходом папи Гормізди († 523) привняв віру Христову Клодвик, король Франків, а відтак і цілий нарід.

Григорій I. († 604) навернув Льонґобардів і Англьосасів.

Папа Іван IV. († 642) вислав місіонарів до полудневих Славян, Каринтиан, Хорватів і Сербів; а Григорій П. до Гесії і Турингії і дав почин наверненю народу німецького.

Адриан П. († 872) поставив єпископів славянських для Морави св. Кирила і Методія.

Всіма місіями в Азії: в Японії, Китаю, Індії, а після відкритя Америки в нових краях кермували Папи, висилаючи туди євванґелістів в місіонарских цілях.

Явний доказ сего основане Пропаґанда (в р. 1662).

І нині так само діло розширеня віри Христової і праці місіонарскої у всіх частях світла се діло римских Папів.

(Дальше буде).

Іспансько-марокахаьська справа.

(X) Вісті з Іспанії тепер менше тривожні, а се треба приписати головно перерві в бою коло Мелілі. Вісті про великі втрати на африканським боввищу ще більше роздратовують суспільність і тому гроза стає більшою, як є в дійсности. Коли однак Кабилі самі відчувають певну утому після бою і на час єго переривають, то можна сподівати ся, що іспанському правительству поведе ся легше одолити ворога, як спершу думано, а скоро наспіють до Африки дальші помічні відділи, то справа поверне ся в користь Іспанців. Чи настрій в Іспанії дозволить на те, щоби стягнути нові помічні відділи і вислати до Африки, се доперва виявить ся, бо дотеперішні вісті в тім напрямі є супереччі. Очевидно вплине на се також положеня в Каталонії. В Барцельоні поведо ся правительству згнобити соціялістичну ворохобню, але зате на провінції каталоньський дух сепаратистичний ще збільшив ся наслідком карлістівскої закраски. Можливо, що вигляди сего каталоньского змаганя на якийсь успіх невеликі, однак сей рух сприяє свободі діланя правительства і не допускає до втихомиреня краю.

Булоб отже ще передчасно вважати пересилене закінченим, а внутрішнє положеня Іспанії стає певним доказом, що ся держава не може відгравати якоїсь діяльної ролі в заграничній політиці.

Поразжене Іспанців в Африці могло би некорисно відбити ся також на Франції, бо наслідком того зросла би євдомість Марокаців, а се моглоб стати грізним не тільки для Марока, але й для Альжиру.

Рух музулманський, що проявив ся в тих краях, дістав би тим способом нової поживи, а те, що стало ся на далекім Заході, могло би відбити ся грізним гомоном також на далекім Сході. Тимто і для Англії є се важна справа, щоби Іспанія удержала ся в Африці. З огляду, що окрім сих політичних повук, між Іспанією і Англією навязали ся також двірські взаємини, можна би сподівати ся якоїсь помочи в крайній потребі з боку Англії. На всякий случай не так легко упорас ся Европа з марокахаьскою справою.

Трудне положеня в Африці і ворохобні внутрішні в Іспанії причиняють ся до того, що й Карлісти починають рухати ся і мріють про се, щоби сина помершого претендента, Дон Єма, впровадити яко ватязя до Мадригу. На французській області нагромадило ся чимало збігців іспанських, котрі зовсім явно висловлюють ся, що повернуть до Іспанії під начальством Дон Єма. Отець єго Дон Карльос полишив в політичнім заповіті полевий оклик: „Вперед за Бога й Іспанію!“ і нагадував своему синові, що єго обовязує торжественна присяга. Він вірив в те, що іспанська корона колись єму дістане ся, а се перековане живе також в широких верствах Каталонців. Яскравою суперечностю до сего змаганя Карлістів є анархічний рух в Барцельоні, тепер згноблений, де ворохобники убивали монахів і монахині, палили церкви і монастирі.

Тимто карлістичний рух не має бодай в столиці Каталонії таких виглядів корисних, як думають легітимісти. Всеж таки і карлістичний рух є одною небезпекою більше для іспаньского правительства.

Політичний огляд.

Заграниця.

Цікаво пізнати причини теперішньої революції в Іспанії. Хто знає тьмошні відносини, тому відомо, що Барцельона уряджує ворохобню при першій ліпшій нагоді. Наслідком утрати американських і азійських кольоній промислові сили і богацтва Іспанії не зменшили ся, але противно збільшили ся. Каталонія і Барцельона понесли шкоду через те, бо підчас коли вивіз з Барцельони зростав сильно до 1897 р., почав з р. 1898 нагло зменшати ся. Кольоніальних ринків збуту не заступлено ще власними внутрешними, а через те енергія Каталонців наражена на велике ограниченє. Крім сего відграє в тім велику роллю ненависть між промисловцями-Каталон-

цями, а рільниками-Кастиліяцями. Скоро отже лише Мадрид розпічне яку акцію, сейчас Барцельона викликує повстанє. Анархістично-соціялістична товпа невдоволена з того або сего правительственного розпорядку звертає ся сейчас проти всего зненавидженого нею, а головно проти релігії. Церкви і монастирі бурять і палять, духовних і монахів та монахині мордують. Тепер власне поводом революції є марокахаьський похід.

З різних сторін підносять, що прикрі відносини в Іспанії сировадило консервативне правительство. Між тим показує ся, що власне ліберальне правительство не вдіяло нічого для поправи відносин, противно, теперішній консервативний президент міністрів Мавра позавадив багато корисних реформ для упокованя краю. Каталонія мала одержати щось в роді автономії, для каталоньского промислу мають незвичайне значіне деякі торговельні договори, заключені з американськими републиками, а також з давними кольоніями. Під суспільним зглядом багато зроблено в Каталонії з католицкої сторони, є там багато християнських робітничих стоваришень, які є солию в оці соціялістів. Власне ся християнська робітничая організація, яка з кожним днем робить виломи в соціялістичній партії, є одною з головних причин ненависти революціонерів до всего, що має спільність з релігією.

Каталонці, які викликали повстанє, є найбільше поступовою верствою в Іспанії. Економічні причини, географічні відносини, соціяльні напрями, все те викликало згадані заворушеня. Є се соціяльна анархія, що не признає ніякої поваги, що ненавидить всяку віру, що стремить до односторонньої княсової самовлади. Оно підносить тепер голову в Барцельоні зарівно, як в Парижі. Оскільки можна вірити дешешам, сильно обкровивм зі сторони цензури, то військо повернуло вже в Барцельоні загальний спокій. Вельми відрадною є вість, що републиканська партія в Більбао постановила попірати правительство аж до поладженя африканьскої справи. Був би се початок злуки всіх іспаньских патріотичних партій проти анархістичної товпи.

Хросимо вігквити перегляду.

Новинки.

— Календар. В середу: руско-кат.: Марія Магдалена; римо-кат.: Домініка. — В четвер: руско-кат.: Теофіля, Троф.; римо-кат.: Марія Б. св.

— Зміна обряду. „Нива“ подає в останнім числі спис тих, що у Львові покинули рус.-кат. обряд і перейшли на латинство, згладно на безвірство (коли магістрів в наслідок протесту руско-кат. львів. консисторії перестав повідомляти рус.-кат. уряди варохіяльні, до якої церкви вступив покидаючий рус.-кат. обряд). В часі від 1. сїчня до 14. мая 1909 року перейшли з руско-кат. обряду:

- а) на латинство (від I/I—24/I):
1. Марія Федір, кравчиня;
2. Стефан Старків, робітник;
3. Михалина Романів, переплетничка;
4. Параскевія Павловска, служниця;
5. Анна Марковска, жінка приватн. урядника;
6. Василь Гасяк, дверник;
7. Марія Білявка, учениця ліцея;
8. Павло Доброшинський, служачий;
9. Василь Шебеста, без занятя;
10. Семен Орнат, сторож школи;
11. Тадей Мар. Левицький, радн. шкіл. гімн. проф.;
12. Михайло Вислоцький, челядник різницький;
13. Катерина Мандарин, служниця;
14. Антін Ковалів, огорожник;
15. Катерина Пискончик, служниця;
16. Кароль Заваткевич, столяр;
17. Максим Тежок, почтовий підурядник;
18. Анна Гаврикюк, без занятя;
19. Теодор Лаврук, управитель млинів;
20. Станіслав Вусович, торговщик;
21. Йосиф Мокрицький, ковальський помічник;
22. Іван Панейко, ємерит. залізничний;
23. Софія Ірина Віснер, при родичах;
24. Петро Роговский, інженер.
- б) На безконфесійність (від 24/I—14/V):
25. Юрій Копчанський, ученик гімн.;
26. Микола Назар, поліцай;
27. Юрій Юрдиґа, служачий;
28. Марія Юлія Печінка, при родичах;
29. Василь Кохан, служачий;

- 30. Стефанія Печінка, при родичах;
- 31. Василь Захолович;
- 32. Теофіл Максим Харів, ученик вид. школи;
- 33. Антін Мілер, пекар;
- 34. Володислав Шгандрет, кондуктор заліз.
- 35. Василь Яриняк, парубок;
- 36. Анна Магола, слуга;
- 37. Марія Глядек, слуга;
- 38. Марія Бігайло, слуга;
- 39. Михайло Лярий Бігайло, муляр;
- 40. Віктор Шевчик, техник дентист;
- 41. Петро Маїк, возний судовий;
- 42. Іван Сьвенс, торговщик;
- 43. Ярослав Ян Жукowski, торговщик;
- 44. Стефанія Бляхачек, при родичах;
- 45. Василь Василевич, возний ц. к. дир. скарбу;
- 46. Еліас Василевич, дитина;
- 47. Марія Василевич, жінка;
- 48. Катерина Янек, слуга;
- 49. Ілько Харак, студент філософії;
- 50. Текля Савицка, прачка;
- 51. Валерія Павловска, жінка офіціала поліції;
- 52. Евстахій Вайдів, слуга;
- 53. Адольф Міцишин, помічник монтерський;
- 54. Кламентина Малиновска, жінка майора;
- 55. Михайло Малиновський, пенс. майор;
- 56. Катерина Гаразда, слуга;
- 57. Ольга Хутковска, мавіул. при Дир. скарбу;
- 58. Марія Шаглова, жінка слуги заліз.
- 59. Стефанія Дзіндзрейна, учен. IV. р. уч. сем.;
- 60. Марія Цибух, жінка льокая;
- 61. Михайло Подвірний, слуга стації ратункової;
- 62. Кость Лупейко, ученик вищої школи;
- 63. Михайло Радка, робітник;
- 64. Палагна Фітьо, слуга;
- 65. Іван Балик, ученик столярський.

Сей список показує, з яких кругів рекрутують ся віроісповідні перекинчики. Очевидно, що вказані тут яко безвірки пристали до латинства.

— **Нагінна на руских «Соколі».** Якийсь письменник в бруківім «Соколі», накинув ся на пожарні філії львівського «Сокола», що, мовляв, они не займають ся пожарною обороною, бо не мають сиваков, та що закладає ся їх там, де вже є польські сторожи пожарні. Напасти Сокола на Русинів стали его буденною поживою і шкода би на них звертати уваги, если би автор тих брехонь не висказав був ясно цілі свої писання. На кінци він звертає увагу краєвого виділу, щоби затямив собі ті, очевидно, брехні при розділі краєвих завог пожарним сторожам. Скажемо, що як гарно сповіють пож. «Соколи» свою задачу при пожарній обороні, про се свідчать нагороди для них не лише від «Дністра» але і від Краківського тов-а обезпечень. Що до другого заміту, то ніколи не може бути за багато сторожів пожарних, хотий би й кілька завязало ся в одній місцевості. Польський Zwiazek ochotn. strazu roz. не має монополію на закладане пожарних сторожів, а має лише поки що монополію на 10 000-коронову річну субвенцію з сойму. Если би однак всі пожарні «Соколи» слухали як слід матерного «Сокола» і всі вносили петиції до сойму, то сойм мусів би вкінци уділити завог на ширене пожарної оборони руским «Соколом» львівським і колісь до сего прийде.

— **Гр.-католики в Босні.** Будапештська «Не дїля» доносить, що римска курия рішила, що боснійські греко-католики, котрі до тепер належали до крижевацкогo гр.-кат. єпископа Юлія Дрогобецького, належатимуть будуть від тепер до сараєвського римо-катол. архієпископа Штадлера.

— **Зневажене хреста.** До одного з тутешніх денників доносить з Золочева: «Похорони пса — то найсвіжіша новість в Золочеві. Перед кількома днями «упокоїв ся» улюблений пс п. майора краєвої оборони. Бухти, а пан майор казав его похоронити в огороді; що більше, над его гробом поставлено могилку, а на могилці... хрест. Полипаючи обставину, що в місті не вільно робити цмвитарів для звірят, хочби найлюбішших, мусимо нап'ятувати шутковане з релігійних почувань тутешнього населення. Зовсім зрозуміло, що між населенням настало загальне обуренє з тої причини. З нагода песього похорону дізнаємо ся, що п. майор присилує жов'нів до робіт в огороді в неділі і свята. Що сам викликає згіршенє, не треба доказувати». — Ми перепечатуємо сю вістку для відома наших парламентарних послів священників до використання єї у інтерпеляції до міністра краєвої оборони.

— **Катастрофи.** З Токіо наспіла вість, що в Манджурії настала страшна повінь, підчас котрої згинуло поверх 1000 людей. В місті Кіріні віддаленім о 25 миль від Мукдену, стоїть до 7.000 домів під водою, котра все ще прибуває. — Про землетрясенє в Мехіку доносить, що оно в містах, положених в середині того краю, наробило страшної шкоди. Місто Чільпанчіно є зовсім знищене. Так само й Філіппа, де згинули сотки людей. В Ігвалю і Аканулька від сторони води завалили ся всі дома; не остав ся аві один. В самім Мехіку наробило землетрясенє значної шкоди. Мури катедрі поупали. Вчора землетрясенє в Мехіку повторило ся; богато домів захитало ся, але шкоди не було ні-

якої. — В Осака в Япанії вибух оноді величезний огонь. До вчора згоріло там 1000 домів а огонь ширить ся дальше. В огни згинуло також дуже богато людей.

— **Море пожежі.** В північно-американській провінції Колумбія вибух пожар лісів. На величкім просторі, як далеко оком сягнути, горить земля, а огонь захоплює і вищить цілі села і місточка, положені серед лісів. Буває так, що з цілого села всіє виратувати ся ледви кількоро людей, а решта гине серед власних хат і в страшних муках, бо зід шаленого жару нема де сховати ся. Весь рух торговельний і промисловий значений. Зелізниці не можуть їздити, бо мости пошалені, або шини повисакували з порогів. Через те не можна навіть помогти нещасним погорільцям. Люди ратують ся, як хто може. Деякі кидають ся в ріки і плвуть далі водою, один урядник зелізниці став втікати на дрезині (малий візок, що котить ся по зелізних шинах). Пожар гнав за ним і вже здавало ся, що дожене і спалить его. Нарешті дістав ся до одного міста, відділеного від пожару широкою рікою, і так виратував ся. Мешканці горючої околиці не сподівали ся, щоби огонь міг так розширити ся і зразу легковажили собі небезпеку. Шкода виносить більше як 100 мільонів корон, але покаже ся більшою, поки пожар вигасне. В Америці потворили ся комітети, що збирають жертви на поміч погорільцям, а поміч є конечна, бо більше як 10.000 людей не мають куска хліба, аві даху над головою.

— **Розбійниця на преріях.** З Лондону доносять: На преріях в Кольорадо напали семи днями дві молоді дівчини на мр. Баббіта, богатога купця з Боффальо, який їхав з чотирма товаришми самоїздом і ограбили его. Подорожні добачили, що напротив них їдуть верхом на конях дві дівчини. Подорожні гадали, що ті дівчата, убрані в хакі (одж глянестої краски) і в капелюхи з широкими крисами, то т. зв. «кангерльс» («дівчата від коров») дикого заходу. Обі їздиці привитали ся з подорожними, а відтак одна з них крикнула, щоби подорожні задержали ся, бо она має їм щось сказати. Ледви що самоїзд станув, як одна з дівчат витягнула револьвер і змірилась ним до сидляч в самоїзді та наказала їм не рушити ся, бо застрілить того, хто не послухає, а друга тимчасом відобрала від них всі гроші і дорогоцінності. Обі молоді розбійниці, як показало ся, знаменито їздять на конях, і за хвилину щезли з очий в степах.

— **Два зверненя уваги.** В останнім числі «Діла» поміщено на 4-тій стороні великий анонс цирку Анджельо, який оноді приїхав до Львова, а на 3-тій стороні «Діла» редакція звертає увагу львівських Русинів, щоби... не ходили до цирку. «Зігнорувашви автохтонне населенє міста Львова — пише «Діло» — розліплює він (цирк) в уржендовім язиці афіши та видає в уржендовім язиці циркову часописє. Ба, що більше — сей чужинець пішов еще дальше, бо з чистого зиску призначив 5 проц. на «Grunwald», забуваючи про наші культурні потреби. Звертаємо на се увагу нашої суспільности, кому дорога народна честь, не повинен дати сотика заробити «ународовленім» зайдам. Коли хто призначив якусь квоту на ту ціль, нехай оберне її на фонд ім. Олени Січинської, а тим способом сповнить подвійну прислугу народови. Будьмо вже раз свідомі нашої цілі, (так є!) а тоді певно всі узнавати муть нас за природних господарів міста і краю».

Оповідки.

— **В Самборі** відбуде ся дня 4. с. м. о 1. год. в «Р. Бесіді» нарада академиків в справі просьвітної праці в повіті.

— **Іменованя.** Намісник іменував повітовими комісарями концевістів: Фед. Мецгера і Йос. Дворського, а концевістом намісництва ad personam Каз. Голінського.

— **З залізниць.** Дирекція залізниць держ. у Львові розписала ліцитацію на доставу олію ріпакowego до паленя і до смарованя на рік 1909/10. Близші услія і формулярі оферт можна одержати в бюрі 4. Дирекції від 10. до 29. серпня с. р. Речивець до вношеня оферт кінчить ся 30. серпня о год. 12. в полудне.

— **Конкурс.** Філія Руского Тов-а педагогічного в Заліщях ках основує з початком року шкільного 1909/10 одворічний пригтовляючий курс до гімназії і школи виділові і сею дорогою глядає кваліфікованого учителя. Платня 100 К місячно. Поданя з відповідними свідочтвами вносити належить до 18. серпня 1909 р. на руки з. Йосифа Савицкогo в Заліщях. За Виділ: о. Й. Раковський голова, о. Й. Савицький, секретар.

71 (3-3).

Посмертні оповістки.

— **Антоніна Ванда з Левицких Громниціна.** жена управителя філії академічної гімназії у Львові, упокоїла ся дня 1. серпня в Гребенові. Похорон відбуде ся у Львові з дому жалоби при улиці

Театральній ч. 22. в середу дня 22. серпня о год. 3. по полудни, В. і. п.!

— **О. Ігнатий Гойдиш,** парох-ковілат в Радванцях, сокальського деканату, упокоїв ся в 88. році жиятя, а 56. р. свьященства. В. с. п.!

Наука, штука і література.

— **«Нива»**, часопись посвьячена справам церковним і суспільним, містить в числах 18. і 19. з дня 15. липня 1909 отсі статі: о. О. Волянський: З теологічних проблемів. — о. Юліян Дзерович: Свьященник між социалістами. — о. Теодор Пасічинський: Короткий погляд на спів грецької Церкви. — о. Михайло Лада: До реформи катехізму. — о. К. Курилло: Естетичне образованє дитини. — о. Йос. Кравчук: Чуда в Лурді. — о. М. Дороцкий: Студіюм св. Письма. — Церковні справи в нашій пресі. — о. О. Волянський: На біжучі теми. — Бібліографія. — Дописи. — Від Редакції.

Про славного артиста Марка Кропивницького

подає «Рада» ще ось які*) подробиці цікаві і для нас:

«Користуючись нагодою, ми завели розмову з М. Кропивницьким, цікавлячись поглядами славного артиста на сучасне становище українського театру. «Багато, дуже багато іде тепер розмов про український театр і про его, так зв. пересилєне і в часописях, і в громадянстві, і між артистами», почав Марко К-ий. «Я уважно стежу, як за розмовами на сю тему, так і за літературою, і треба сказати, що все те разом наводить тяжкий сум. Я не буду казати, що в нас усе гаразд: єсть багато грівів і то таких, від яких треба яко мога скоріше очиститись. Я отсе тепер їзджу «по ревізії», — пожартував Марко К-ий — і в моїй поїзді трупа Колесниченка вже шеста. Був я ще в Сулова, Гайдамаки, Конопенка, Прохоровича і в Сабініна. І можу сказати, що з усіх шести труп найбільш інтелігентний і працювятий склад се в Сабініна; в Гайдамаки, Сулова так-сяк стоїть справа, ну, а в Конопенка та Прохоровича — все шантрапа суца. В Колесниченка, не кажучи вже про славу д. Затиркевич-Карпінську, єсть двоє — троє акторів, з яких можна щось зробити, а решта не варта нічого. Правда, що ні в одній трупі нема таких співочих сил, як в Колесниченка, але й тут се сталося випадково. Загальна біда всіх українських труп — се брак інтелігентних сил, брак освічених акторів. На се треба звернути особливу увагу. З молодих артистів, яких я тільки знаю, найбільш талановиті артисти і інтелігентні люди се: Маряненко, Левицький та Володський. Садовському честь за те, що він покликав до себе таку освічену людину, як Володський. — Лівічка теж тепер в Садовського — се дуже добре, бо крім неї та Заньковецкої я не знаю тепер артистки в старших, котра могла б виступити в інтелігентних ролях. Щож до репертуару, то треба сказати, що даремне наша театральна критика стала в таку войовничу опозицію до нього. Для того, щоб дати виключно, так званій, інтелігентний репертуар, залишити старий народній, треба крім інтелігентних акторів і освіченого режисера, мати ще дуже багато всяких засобів. Почнем з жалованя артистів. Щоб виступати в інтелігентних ролях, артистка повинна в наші часи брати не 200 карб. (здасть ся найбільше жалованє постійної укр. артистки), а принаймні 500—700 карб. а артист не 100—150, а 300—600 карб., бо що буде коштувати тільки одна одж! Поспитайте російських артистів, скільки они беруть! А чиж може тепер хоч один український антрепренеор платити такі гроші? Щож до інтелігентних пєс, котрі недавно увійшли в український репертуар, то я тепер вважаю за найбільш підходящу «Нору», але й там треба виправляти мову, бо она не сценічна. І завважте: брак майже всіх наших нових пєс — читаєш її в кабінеті в захопленєм, а дати на сцену — публіка дві вистави спить, а на третю вже не прийде. Ну й тут лобом стіни не пробеш, бо український артист, коли єму не заплатиш, не буде рахуватись з твоїм патріотизмом, а потягне до мирового. Мимоволі приходить ся вертатись до старих, співочих пєс, хлібних. До речі. Почали в останні часи виганяти пісню з українських пєс. Пісня — саме життя. Підійти зараз на село: тяжка робота, а пісня від рана до змерканя лунає скрізь».

*) Замітки д. К-го повинні зацікавити і нашу суспільність, котра думає у Львові завести сталий укр.-рус. театр. — Ред. Русл.

Вертаючись до укр. трупи Марко К-ий зауважив, що техніка простісенської віде не має в тих трупах, які він „обревізував“; мова в артистів — щось неможливе, в кожного своя. Режисерів нема ніякої, але кождий з „режисерів“ вводить свою „школу“. І наслідок цих „шкіл“ такий, що всі актори покалічені для сцени, „искра Божя“ в них пригашена. Але разом з тим батько нашого театру зауважив, що критика театральна надто різко ставить ся до українських артистів, а се дуже губить діло. „Коли ви, панове, співаєте тут дітирамби Садовському, то співайте собі, але не треба нищити других, дайте й їм жити“, закінчив Марко К-ий розмову на сю тему.

Що публіка любить старі пєси, що она охоче їх відвідує, — почав знову Марко К-ий: — ще я бачив. Ідуть же на російській сцені такі старі, як світ, пєси: „Свадьба Кречинскаго“, „Левъ Гурьчъ Синичкинъ“ та інші. Чом же нам не можна виставляти „Сватаня на Гончарівці? Треба тільки, щоб інтелігентно, розумно виконувались ці пєси, треба щоб антрепренери ставились до діла з більшим розбором, закликали інтелігентні сили, хоч по кілька душ на трупу. Сі інтелігенти будуть давати тон решті і справа помаленьку налагоднаєт ся. З сям всім разом настала остра потреба заснованя українського театрального товариства. Се питанє життя, або смерті українських труп. Тепер їх стільки розплодилось, що чийсь контроль потрібен; потрібні нарешті каси запомоги“.

На запитанє чи правда, що М. К-ий скоро стане на чолі української трупи, славетний артист відповів, що можливо, що з осени він стане на чолі режисури нової української трупи, в якій буде пропагуватись і новий репертуар. Заборона для сцени двох нових пєс Марка К-го: „Розгордіаш“ та „Скрутна доба“ збила охоту писати щось нове, але незабаром повинна бути надрукована в „Літ.-Наук. Вістн.“ єго нова драматична пєса „Зерно і Полова“. Наприкінці нашої розмови славетний артист прочитав кілька монологів з свого перекладу „Отельо“. Мова гарна, чиста, літературна і цілком ясна; вірш срібний, сочний.

Марко Лукіч почувавши вже себе старим для ролі Отельо, має охоту виступити в ролі Бранбанціо. Мистецьким читанєм останного монол. Отельо Марко К-ий захопив нас.

Коли вже прощались, славетний артист ще раз нагадав, щоб наша преса закликала українських артистів до заснованя свого театрального товариства. — *А. Вечерницький.*

Телеграми

в дня 3. серпня.

Полоцк. В Полоцку ширять ся страшно холера. Богатше населенє утікає. Склепи замкнені. Пятьох лікарів не може дати ради в несеню помочи недужим.

Сан Себастьян. Губернатор заборонив продавати часописи з описом війни Іспанців в Мароку.

Петербург. До „Нов. Врем.“ доносять з Тегерану, що нове перське правительство складаєт ся з прихильників Англії і Німеччини а явних ворогів Росії. В полудневій Персії проявили ся несупокі.

Цербере. З Барцельони прибув ту вчєра перший поїзд по довгій перерві. Часописи з Барцельони доносять, що від 26. до 31. липня знищено там 35 монастирів і церков. Жовнірів згинуло 3, а ранених було 27, межі ворохобниками убито 32, а ранено 126.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про ціни збіжжя і продуктів у Львові від 26. липця до 1. серпня 1909:

за 50 клг.

Пшениця	14 00—14 30 К
Жито	9 70—10 00 К
Ячмінь броварняний	8 50—9 00 К
Ячмінь на пашу	7 70—8 00 К
Овес	9 85—10 30 К
Кукурудза	0 00—0 00 К
Просо	0 00—0 00 К
Горох до вареня	11 00—11 25 К
Горох на пашу	00 00—00 00 К
Бобик	7 50—8 00 К
Ковюшина червона	75 00—85 00 К
Ковюшина біла	40 00—60 00 К
Ковюшина шведска	75 00—85 00 К
Тимотка	35 00—38 00 К
Ріпак зимовий	13 75—14 00 К
Насіне конопл.	10 00—10 50 К
Хміль	32 00—38 00 К
Насіне льняне	11 00—12 00 К
Львянка	10 00—10 50 К

Видає і відповідає за редакцію Семен Горук.

Проповіди на свята і неділі цілого року, написав Петро Білінський. Часть IV. — можна дістати у автора в Зарваниці, почта Вишнібчик, також в книгарні Тов-а ім. Шевченка і в книгарні Інститута Ставропигійского у Львові по ціні 3 корон.
74 (1—3)

Дяка жонатого, уміючого грати на фігармонії і вести хор, пошукує сейчас: Руско-катол. Уряд парохіяльний в Глубичку, п. Озеряни коло Чорткова. 73 (1—3).

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицького князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійского безкоролівя). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовско-русий. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки Дра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і матеріяли до історії України-Руси I. Жовква 1908. мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імени українсько-русского народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Ціна 40 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Церковні річи

КРАСНІ І ДЕШЕВІ ПРОДАЄ

„ДОСТУПНІ“

основана руским духовенством — в Станиславові при ул. Смольки ч. 1, а у Львові при ул. Руский ч. 20 (в каменці „Двістра“).

Там дістаєт ся різні фелони, часі, хрести, ліхтарі, свічники, таці, патериці, кивоти, плащениці, образи (церковні і до ко́ннат), цвѣти і всякі другі прибори. Також приймають часі до позолоченя і ризи до направи.

Удїл виносить 10 К (вписове 1 К), — за гроші вложені на щадничу книжку платять 6%.

29 (21—?)

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-рускої фабрики Евгєна Білінського в Збаражі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по святицєнях.

Держім ся покликую:

Свій до свого!

Бюро Немчиновскої, Львів, пл. Академічна 3, поручає всякі сили учительські, офіціалістів і службу. 72 (1)

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї.	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30†	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
„ Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
„ Курович	—	—	11:19	—	9:39
„ Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39
Зі Львова відходять до					
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35‡
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:44B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
„ Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
„ Курович	—	7:13	—	2:52	—
„ Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — * Лише в неділі і свята від 10/6 до 19/6. А) Лише в неділі і свята від 1/7 до 21/8. — Б) Лише в неділі і свята від 1/6 до 30/9. — В) В неділі і свята а від 1/6 до 30/9 щодень. — Г) Щоденно від 1/7 до 31/8. — З) Лише в неділі.

Іван Скоропадський.

Вийшов перший зошит

Альбома Історичних Портретів

Має в собі портрети:

1. Богдан Хмельницький, 2. Мазепа, 3. Іван Скоропадський, 4. Князь Федір Ольгердович.

Портрети в три рази більші від побіч поданого, наліплені на темний папір, можуть бути вставлені в рамки й завішені на стіні.

Важне для читалень!

Ціна зошата з 4 портретами й 2 аркушами монографії 3 корони без пересилки.

Хто надішле 15 корон (можна ратами) за всю серію в 5 випусків на адресу:

Львів, Супінського 17.

Канцелярія „Наукового Товариства

ім. Шевченка“

Гн. Хоткевичеві,

той за пересилку не буде платити.

Другий зошит уже в друку.

З друкарні В. А. Шайковського.